

Zápis
zo zasadnutia Rady vlády Slovenskej republiky pre práva seniorov a prispôsobovanie
verejných politík procesu starnutia populácie (ďalej len „rada vlády“) konaného
dňa 15. apríla 2024

Počet členov rady vlády: 35
Počet prítomných členov rady vlády: 28 z toho 27 s hlasovacím právom
Hostia: 6

Prezenčná listina je prílohou zápisu.

Miesto rokovania: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky,
zasadacia miestnosť číslo 117

1. Otvorenie

Predseda rady vlády E. Tomáš privítal prítomných členov rady vlády a prizvaných hostí.
Skonštatoval, že rada vlády je uznášaniaschopná a môže prijímať závery.

Predložil na schválenie návrh programu zasadnutia rady vlády, ktorý bol v tomto znení:

1. Otvorenie
2. Návrh Plánu práce rady vlády na rok 2024
3. Informácia k Správe o plnení opatrení vyplývajúcich z Národného programu aktívneho starnutia na roky 2021-2030 a návrh na jeho aktualizáciu, za obdobie implementácie 2021-2022 so zreteľom na aktualizované úlohy
4. Informácia o postavení, úlohách a cieľoch Inšpekcie v sociálnych veciach
5. Informácia o situácii s dôchodkami
6. Správa zo Senior linky a Poradensko-informačného centra za rok 2023
7. Vyhodnotenie kontrolnej činnosti zameranej na zariadenia poskytujúce sociálne služby
8. Rôzne
9. Záver

Hlasovanie: ZA 27
PROTI 0
ZDRŽAL SA 0

Záver:

Rada vlády

A) schválila návrh programu zasadnutia rady vlády.

2. Návrh plánu práce rady na rok 2024

Predseda rady vlády E. Tomáš predložil návrh Plánu práce rady vlády na rok 2024, ku ktorému boli vznesené dva doplňujúce návrhy.

Nadežda Šebová (Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím) navrhla na júnové zasadnutie rady vlády zaradiť Správu o činnosti komisára pre osoby so zdravotným postihnutím za rok 2023.

A. Ghannamová (Asociácia poskytovateľov sociálnych služieb v SR) navrhla na júnové zasadnutie rady vlády zaradiť materiál Prieskum, jeho výsledky, návrhy a požiadavky na stabilizáciu personálu v sociálnych službách.

Predseda rady vlády informoval, že Jednota dôchodcov na Slovensku doručila rozsiahly okruh tém pre radu vlády, konkrétne návrhy do Plánu práce rady vlády na rok 2024 nenavrhla, podľa informácie predsedu Jednoty dôchodcov na Slovensku M. Kotiana, bude Jednota dôchodcov na Slovensku konkrétne témy navrhovať na každé zasadnutie rady vlády samostatne.

Hlasovanie:	ZA	27
	PROTI	0
	ZDRŽAL SA	0

Záver:

Rada vlády

- A) schválila Plán práce rady vlády na rok 2024 v znení doplňujúcich návrhov**
- B) bolo prijaté uznesenie č. 144.**

3. Informácia k Správe o plnení opatrení vyplývajúcich z Národného programu aktívneho starnutia na roky 2021-2030 a návrh na jeho aktualizáciu, za obdobie implementácie 2021-2022 so zreteľom na aktualizované úlohy

J. Gabura, generálny riaditeľ sekcie ľudských práv Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR informoval, že implementácia Národného programu aktívneho starnutia na roky 2021-2030 (ďalej len „Národný program aktívneho starnutia“) sa v súlade s uznesením vlády SR odpočtuje a vyhodnocuje každé dva roky. Prvý odpočet a vyhodnotenie plnenia Národného programu aktívneho starnutia za obdobie rokov 2021 – 2022 sa uskutočnilo v priebehu roka 2023 a výsledkom vyhodnotenia je *Správa o plnení opatrení vyplývajúcich z Národného programu aktívneho starnutia na roky 2021 – 2030 za roky 2021 – 2022 a návrh na jeho aktualizáciu* (ďalej len „správa“). Materiál pripravila riadiaca štruktúra pre implementáciu Národného programu aktívneho starnutia na základe odpočtov plnenia opatrení, ktoré poskytlí vecní gestori jednotlivých opatrení Národného programu aktívneho starnutia, ktorými sú ministerstvá, ostatné ústredné orgány štátnej správy, Rozhlas a televízia Slovenska, samosprávne kraje, organizácie reprezentujúce seniorov, sociálni partneri a ďalšie subjekty, ktoré sú zodpovedné za plnenie opatrení. Správa vyhodnocuje pokrok Slovenskej republiky v implementácii politik

aktívneho starnutia v druhom programovom období. Sumarizuje plnenie jednotlivých opatrení Národného programu aktívneho starnutia príslušných nielen pre obdobie rokov 2021 – 2022, ale aj opatrení s priebežným termínom plnenia. Celkovo ide o vyhodnotenie plnenia sedemdesiatjeden opatrení podporujúcich aktívne starnutie v slovenskej spoločnosti, ktoré sú súčasťou deviatich oblastí Národného programu aktívneho starnutia. Okrem hodnotenia implementácie opatrení Národného programu aktívneho starnutia v sledovanom období správa upravuje znenie Národného programu aktívneho starnutia podľa aktuálnych potrieb do ďalšieho obdobia jeho implementácie. Vláda Slovenskej republiky schválila správu na svojom zasadnutí dňa 6. septembra 2023 uznesením č. 432.

Hlasovanie:	ZA	27
	PROTI	0
	ZDRŽAL SA	0

Záver:

Rada vlády

- A) berie predloženú informáciu k Správe o plnení opatrení vyplývajúcich z Národného programu aktívneho starnutia na roky 2021-2030 a návrh na jeho aktualizáciu, za obdobie implementácie 2021-2022 so zreteľom na aktualizované úlohy na vedomie**
- B) bolo prijaté uznesenie č. 145.**

4. Informácia o postavení, úlohách a cieľoch Inšpekcie v sociálnych veciach

A. Zvarová Bašistová, generálna riaditeľka Inšpekcie v sociálnych veciach informovala, že Inšpekcia v sociálnych veciach je samostatný organizačný útvar vykonávajúci svoje právomoci samostatne, nezávisle, nestranne. Je dozorom v troch kľúčových oblastiach, ťažké zdravotné postihnutie, sociálne služby a sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela. Informovala o výsledkoch, počte a zameraní dozorov za rok 2023, ktoré boli vykonané. Ďalej uviedla, že Inšpekcia v sociálnych veciach sa snaží byť hlavne konštruktívnym a kritickým partnerom, poukazuje a chráni hlavne práva všetkých, pri ktorých vykonáva dozor a snaží sa o skvalitňovanie ich života. Zároveň uviedla, že Inšpekcia v sociálnych veciach veľmi významne vníma aj potrebu vzdelávania a nadobudnutia určitých základných zručností neformálnych opatrovateľov v oblasti poskytovania pomoci osobám s ťažkým zdravotným postihnutím, napr. pri polohovaní, aplikovaní liekov, ošetrovaní rán, presune imobilných opatrovaných a iných zručnostiach, nakoľko tieto môžu mať zásadný vplyv nielen na kvalitu života fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, ale aj osoby, ktorá fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím opatruje.

M. Nemeček (Združenie kresťanských seniorov Slovenska) upozornil na problém dlhých lehôt pri vybavovaní peňažných príspevkov na opatrovanie a vyslovil prosbu o jeho riešenie.

M. Kotian, predseda Jednoty dôchodcov na Slovensku upozornil na problém s parkovaním pre osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, malo by byť neobmedzené.

A. Ghannamová, predsedníčka Asociácie poskytovateľov sociálnych služieb v SR vyzdvihla činnosť Inšpekcie v sociálnych veciach. Informovala, že z ich pozície vzdelávajú poskytovateľov sociálnych služieb, pravidelne uskutočňujú webináre zamerané na základné ľudské práva, a v súvislosti s obmedzujúcimi prostriedkami vyzvala ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny a aj Inšpekciu v sociálnych veciach na odbornú diskusiu o možnostiach riešení, ktoré už bežne vo svete existujú, ako sú napr. elektronické podložky pre seniorov, ide o inovácie technológií, na ktoré súčasné zdroje u poskytovateľa nestačia. Uviedla, že by bolo inšpirujúce zaradiť takéto výzvy v súvislosti s obmedzujúcimi prostriedkami do dotačného systému ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny tak, ako sú tam v súčasnosti zaradené aj zdvíhacie prostriedky. Poukázala na nedostatok zamestnancov v sociálnych službách, upozornila, že sám poskytovateľ to nevie riešiť a zdôraznila potrebu pomoci štátu pri získavaní ľudí na pozíciu opatrovateliek.

Predseda rady vlády E. Tomáš informoval o pripravovanej reforme financovania sociálnych služieb, ktorá je naviazaná na Plán obnovy, ktorá má byť pripravená do 1. januára 2026.

L. Gálisová, prezidentka Fórum pre pomoc starším – národná sieť uviedla, že dostávajú veľa podnetov týkajúcich sa zlého zaobchádzania so seniormi v sociálnych zariadeniach, ľudia sa boja o tomto hovoriť, nechcú povedať o aké zariadenie sa jedná a čo sa tam konkrétne deje. V tejto súvislosti odporučila prijať príslušnú legislatívu.

Predseda rady vlády E. Tomáš odporučil v tejto veci kontaktovať generálnu riaditeľku Inšpekcie v sociálnych veciach A. Zvarovú Bašistovú a zdôraznil, že je potrebné hľadať spoločné riešenie, aby sa ľudia nebáli nahlasovať takéto prípady.

A.Zvarová Bašistová reagovala, že v zákone sú ošetrené aj anonymné podania a Inšpekcia v sociálnych veciach ich vyhodnocuje podľa závažnosti.

K. Roskoványi, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR informovala, že pod jej gesciou na ministerstve spravodlivosti je odbor ľudských práv, ktorý sa zaoberá aj diskrimináciou.

Hlasovanie:	ZA	27
	PROTI	0
	ZDRŽAL SA	0

Záver:

Rada vlády

A) berie predloženú informáciu na vedomie

B) bolo prijaté uznesenie č. 146.

5. Informácia o situácii s dôchodkami

Predseda rady vlády E. Tomáš informoval, že v minulom roku bol schválený mechanizmus mimoriadnej valorizácie dôchodkov a zároveň došlo k rozmrazeniu minimálnych dôchodkov, ktoré sú valorizované podľa mechanizmu naviazaného na životné minimum. Ďalej informoval o rodičovskom dôchodku, ktorý zostáva zatiaľ zachovaný a uviedol, že rodičovský dôchodok je diskriminačný voči ľuďom, ktorí nemajú deti, ktorých deti zomreli, alebo sú ťažko zdravotne postihnuté alebo pracujú v zahraničí. Predseda rady vlády informoval, že ministerstvo práce má pripravené aj alternatívne riešenie k rodičovskému dôchodku, ktoré spočíva v tom, že najmä matkám, ktoré sa starali o deti v čase materskej alebo rodičovskej dovolenky, by sa tie roky riadne započítavali akoby pracovali, čiže by došlo k prepočtu dôchodkov aj spätne dozadu a k zvýšeniu týchto dôchodkov. Predseda rady vlády k situácii s predčasnými dôchodkami uviedol, že v minulom roku došlo k obrovskému nárastu predčasných dôchodkov a rovnaká situácia sa očakáva aj ku koncu tohto roka a informoval o otvorení diskusie o nastavení dôchodkového stropu, kedy by bol dôchodkový strop naviazaný na náročnosť povolání, teda by bol kategorizovaný. Ďalej uviedol, že druhý pilier je nezrušiteľný, je zakotvený v ústave a v súčasnosti sa vyhodnocuje efektívnosť troch pilierov a žiadne zmeny v tejto súvislosti nie sú avizované. Predseda rady vlády zároveň informoval, že bola navýšená suma na rekondičné pobyty na sumu cca 1,4 milióna eur a ambíciou ministerstva práce je neustále zvyšovať objem peňazí tak, aby sto eurový príspevok na rekondičné pobyty mohol využiť väčší počet seniorov, ktorý je v súčasnosti na úrovni asi 14 000 seniorov.

M. Kotian, predseda Jednoty dôchodcov na Slovensku vyzdvihol, že došlo k rozmrazeniu minimálneho dôchodku, zároveň však vzniesol pripomienky, že na minimálny dôchodok musí byť odpracovaný určitý počet rokov ako základ (30 rokov), a napríklad pri absencii dvoch alebo troch mesiacov chýbajúcich do tohto počtu odpracovaných rokov, od ktorých sa odvíja výška minimálneho dôchodku, toto nie je riešené a navrhol, či by nebolo možné zaviesť percentuálny výpočet dôchodku. V súvislosti s minimálnymi dôchodkami upozornil aj na iné nezrovnalosti, ako napríklad, aby minimálny dôchodok nebol sociálnou dávkou. M. Kotian zároveň ocenil navýšenie sumy na rekondičné pobyty a zároveň požiadal, či by v prípade nevyčerpania plnej sumy na rekondičné pobyty Konfederáciou odborových zväzov SR, nebolo možné presunúť túto zvyšnú časť nevyčerpanej sumy Jednote dôchodcov na Slovensku.

J. Polakovičová Kolesárová, generálna riaditeľka sekcie sociálneho poistenia a dôchodkového sporenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR reagovala na pripomienky M. Kotiana a uviedla, že nastavenie akéhokoľvek inštitútu vždy závisí od cieľa, ktorý sa ním sleduje. Zavedením minimálneho dôchodku vláda Slovenskej republiky v roku 2015 sledovala to, aby nárok na minimálny dôchodok mali tí, ktorí odpracovali celý život a napriek tomu je ich dôchodok nízky. Cieľom teda je, aby poberateľ starobného dôchodku ako jednotlivец so svojim zásluhovým dôchodkom, spravodlivo vypočítaným, nespadol do systému pomoci hmotnej núdzi. Nastavenie minimálneho dôchodku, jeho výška a aj valorizácia podľa rastu životného minima, zodpovedá tomuto účelu a skonštatovala, že je to veľmi korektne nastavené. Ďalej uviedla, že minimálny dôchodok nie je sociálnou, ale dôchodkovou dávkou financovanou zo štátneho rozpočtu a jeho valorizácia je iná než valorizácia priamych alebo nepriamych

dôchodkových dávok typu starobné, predčasné, invalidné alebo vdovské, vdovecké alebo sirotské dôchodky v súlade s účelom minimálneho dôchodku.

M. Nemeček (Združenie kresťanských seniorov Slovenska) ocenil pripravovaný návrh ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny, kedy by bol dôchodkový strop naviazaný na náročnosť povolání, bol by kategorizovaný a navrhol venovať sa viac aj tretiemu dôchodkovému pilieru.

Hlasovanie:	ZA	27
	PROTI	0
	ZDRŽAL SA	0

Záver:

Rada vlády

- A) berie predloženú informáciu na vedomie
- B) bolo prijaté uznesenie č. 147.

6. Správa zo Senior linky a Poradensko-informačného centra za rok 2023

E. Gálisová, prezidentka Fórum pre pomoc starším – národná sieť v krátkosti informovala o šesťnásťročnej prevádzke Senior linky, ktorá funguje dvadsaťštyri hodín denne. Senior linka je akreditovaná na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny SR a je zahrnutá do Národného programu aktívneho starnutia a predstavuje prvý stupeň, resp. prvý kontakt, kde seniori môžu požiadať o pomoc. Uviedla, že oproti roku 2022 sa zvýšil počet rôznych kontaktov so staršími ľuďmi o 10 000, čo predstavuje celkovo 102 344 kontaktov a v tejto súvislosti vyjadrila potrebu finančného posilnenia Senior linky. Senior linka sa venuje aj problematike týrania a násilia v rôznych sociálnych prostrediach a v tejto súvislosti spolupracuje aj s Úradom komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, Kanceláriou verejného ochrancu práv, Národným strediskom pre ľudské práva a s ďalšími inštitúciami, a v rámci svojej práce uskutočňuje a spracúva rôzne prieskumy. Upozornila na mnohé skryté problémy v rodinách seniorov, týkajúce sa aj materiálneho násilia, kde rodina seniorom odoberá finančné prostriedky, ktoré používa na svoje vlastné zabezpečenie, ide o mimoriadne vážny problém. Upozornila, že dochádza aj k veľkému nárastu počtu starších ľudí s psychickými problémami. Zdôraznila, že spoločnosť by sa mala pozeráť na starých ľudí, ako na súčasť spoločnosti.

K. Roskoványi, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR informovala, že ministerstvo spravodlivosti v najbližších dňoch vyhlási novú dotačnú výzvu na podporu ľudských práv a odporučila pani prezidentke Fóra pre pomoc starším E. Gálisovej prihlásiť sa do tejto výzvy a podať nové projekty. Zároveň, do budúcnosti odporučila zamerať sa aj na spoluprácu s občianskymi združeniami, ktoré sa zaoberajú diskrimináciou aj v rámci mladých ľudí, aby sa vytvoril spoločný projekt a v právnych veciach odporučila obrátiť sa na Centrum právnej pomoci, ktoré je pod gesciou ministerstva spravodlivosti.

L. Kurilovská, štátna tajomníčka Ministerstva vnútra SR dala prítomným do pozornosti informačné kancelárie pre obeť, ktorých je už šesťnásť a ich počet sa bude zvyšovať.

A. Ghannamová, predsedníčka Asociácie poskytovateľov sociálnych služieb v SR v súvislosti s domácim a ekonomickým násilím upozornila na ostražitosť pri tvorbe reformy financovania sociálnych služieb, najmä častí, kde sa hovorí o osobnom rozpočte, aby sa to správne nastavilo, a nedochádzalo tak k zneužívaniu peňazí, ktoré budú poskytované odkázanému človeku.

Hlasovanie:	ZA	26
	PROTI	0
	ZDRŽAL SA	1

Záver:

Rada vlády

- A) berie predloženú správu na vedomie
- B) bolo prijaté uznesenie č. 148.

7. Vyhodnotenie kontrolnej činnosti zameranej na zariadenia poskytujúce sociálne služby

L. Kurilovská, štátna tajomníčka Ministerstva vnútra SR uviedla, že v súlade s ročným plánom Prezídia hasičského a záchranného zboru SR za rok 2023 boli príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru SR realizované protipožiarne kontroly v zariadeniach, v ktorých sa poskytuje sociálna starostlivosť predovšetkým seniorom.

G. Megó (Prezídium Hasičského a záchranného zboru SR) informoval o konkrétnych zisteniach a opatreniach v rámci protipožiarnej kontroly. Celkový počet vykonaných protipožiarnej kontroly bol 859, v rámci týchto kontroly bolo skontrolovaných 925 zariadení a celkový počet zistených nedostatkov bol 8 994. Uviedol, že je potrebné sa vážne zaoberať problematikou ochrany seniorov pred požiarom v zariadeniach, v ktorých sa seniorom poskytuje sociálna starostlivosť a riešiť aj nedostatok personálu v týchto sociálnych zariadeniach.

A. Ghannamová (Asociácia poskytovateľov sociálnych služieb v SR) upozornila na problém technického zabezpečenia zariadení sociálnych služieb evakuačnými výťahmi a nemožnosť ich obstarania poskytovateľmi sociálnych služieb z platieb od klientov, ani z platieb ministerstva práce alebo dotácií, a navrhla naplánovať výzvu na riešenie absencie evakuačných výťahov v zariadeniach sociálnych služieb. Požiadala predsedu rady vlády, aby bol poskytovateľom sociálnych služieb nariadený pokyn vykonať minimálne dva nácviky ročne, pričom jeden nácvik bude v dennom režime a jeden bude vykonaný cez deň, avšak bude simulovaný ako nácvik nočného režimu.

I. Ďurišová (Združenie samosprávnych krajov - SK 8) podporila tvrdenie A. Ghannamovej a uviedla, že veľké zariadenia sú odstrihnuté od dotačných systémov Európskej únie a uvítali by dotácie do týchto zariadení.

Hlasovanie:	ZA	27
	PROTI	0
	ZDRŽAL SA	0

Záver:

Rada vlády

A) berie predložený materiál na vedomie

B) bolo prijaté uznesenie č. 149.

8. Rôzne

Neboli podané žiadne návrhy do bodu rôzne.

9. Záver

Predseda rady vlády sa poďakoval prítomným za účasť.

V Bratislave, 15. apríla 2024

Zapísala:

Viera Becková, tajomníčka rady vlády
(Zápis z rokovania rady je uložený na sekretariáte RVPPS)

Schválil:

Erik Tomáš, predseda rady vlády